

de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Den Haag

18 november 2005

Ons kenmerk

MLB/M/2005/53.452

Onderwerp

Omschakeling ethertelevisie

In deze brief informeren de staatssecretaris van Cultuur en Media en de Minister van Economische Zaken u vanuit hun verschillende verantwoordelijkheden¹ over de stand van zaken omtrent de omschakeling van de analoge landelijke publieke televisiezenders naar digitale ethertelevisie.

I. Analoge televisie

Sinds 1951 kunnen mensen in Nederland televisie kijken via de analoge ether. Dit betekent ontvangst van televisie via een antenne op het dak (harkantenne) of met een portable televisie voorzien van een sprietantenne. Lange tijd was analoge ether de enige distributiewijze van televisie. Met in principe dezelfde apparatuur zijn Nederland 1, 2 en 3 nog steeds te ontvangen, maar inmiddels is het marktaandeel van analoge ether drastisch teruggelopen en grotendeels overgenomen door de kabel en de satelliet. Tussen 2002 en 2004 is het aantal huishoudens dat thuis gebruik maakt van de analoge ether gehalveerd van 519.000 naar 243.000. Hetzelfde geldt voor het aantal huishoudens dat buitenshuis – in een vakantiehuis of op de camping – aangewezen is op ontvangst via de analoge ether (van 216.000 naar 113.000). De kosten voor de analoge verspreiding van de publieke omroep via de ether zijn onevenredig hoog geworden in relatie tot het aantal huishoudens dat er gebruik van maakt. Ook zijn er betaalbare alternatieven beschikbaar. Het kabinet heeft daarom in november 2004 besloten om de analoge televisie-uitzendingen van de publieke omroep te beëindigen en om te schakelen naar digitale ethertelevisie. Daarmee kiest het kabinet ervoor om verdere besparingen bij de publieke omroep niet ten koste te laten gaan van de programma's.

¹ De Staatssecretaris van OCW is verantwoordelijke voor het beleid ten aanzien van de (ether)-ontvangst van de landelijke Publieke Omroep. De Minister van Economische Zaken is verantwoordelijk voor de in deze brief genoemde frequentietechnische aspecten.

In de brief over de Mediabegroting 2005², die op 22 november 2004 in de Tweede Kamer is behandeld, is reeds aangegeven dat door de analoge afschakeling met ingang van 2006 een structurele besparing van €11 miljoen per jaar wordt gerealiseerd.

II. Omschakeling

Digitalisering van de ether

Met het beëindigen van de analoge uitzendingen van Nederland 1, 2 en 3 komen frequenties beschikbaar die ingezet kunnen worden voor het landelijk distribueren van digitale uitzendingen via de ether. Daarmee wordt een impuls gegeven aan de verdere ontwikkeling van de digitalisering van de ether. Deze techniek biedt een aantal voordelen. Door efficiënter ethergebruik kunnen er veel meer programma's worden aangeboden dan op dit moment via de analoge technologie mogelijk is. Verder levert digitalisering een kwaliteitsverbetering op waardoor een betere beeld- en geluidskwaliteit kan worden geboden. Ook biedt digitalisering mogelijkheden voor de ontwikkeling van nieuwe (interactieve) diensten en ontstaan er mogelijkheden voor mobiele ontvangst.

Met de introductie van een aantrekkelijk digitaal pakket in de ether zal tevens de door het kabinet gewenste concurrentie tussen de infrastructuren worden bevorderd. Het kabinet tekent hier overigens met nadruk bij aan dat het uiteindelijk aan de marktpartijen is om van digitale ethertelevisie een succes te maken.

Sinds 2004 is digitale ethertelevisie te ontvangen in de Randstad.³ De NOS heeft de uitzendingen van de programma's van de landelijke en regionale publieke omroep via een samenwerkingsovereenkomst ondergebracht in het Digitenne-pakket. Voor de consument heeft dit als gevolg dat men voor de ontvangst van de landelijke en regionale publieke omroep via de digitale ether een abonnement op Digitenne moet nemen. In feite wordt de situatie in de ether daarmee vergelijkbaar met de kabel en de satelliet.

Zoals gezegd is het verzorgingsgebied van digitale ethertelevisie op dit moment beperkt tot de Randstad. In de rest van Nederland zijn op dit moment nog geen frequenties beschikbaar. Om het verspreidingsgebied van digitale ethertelevisie uit te breiden naar heel Nederland zijn in ieder geval de frequenties nodig die nu nog gebruikt worden voor analoge ethertelevisie.

Bij het verlenen van de vergunning van de frequenties voor digitale ethertelevisie was voor de vergunninghouder duidelijk dat de benodigde etherfrequenties voor landelijke dekking pas op termijn beschikbaar zouden komen. Dit betekende toen dat de introductie van digitale ethertelevisie in heel Nederland op z'n vroegst in 2007/2008 gereed zou kunnen zijn. Door de versnelde digitalisering van de kabel heeft Digitenne aangegeven dat zij niet kan wachten tot 2007/2008, maar reeds op dit moment de concurrentie met de kabel aan moet gaan. Om dit mogelijk te maken zijn in ieder geval alle frequenties van de landelijke en regionale publieke omroep nodig.

² Zie bezuinigingsvoorstel 2006 in de brief over de Mediabegroting 2005 van 12 november 2004, Kamerstuk 2004-2005, 29800 VIII, nr. 71, Tweede Kamer.

³ Daar waar gesproken wordt over het programmapakket van Digitenne, moet ook KPN-TV gelezen worden.

III. Gevolgen voor de kijker

De ministeries van EZ en OCW hebben in 2002 een commissie voor de zogenaamde switch-off ingesteld. Deze heeft onderzocht hoe de omschakeling van analoge naar digitale ether kan plaatsvinden. De commissie Switch-off concludeerde in januari 2003 dat de omschakeling in Nederland relatief gemakkelijk is, omdat in vergelijking met andere landen maar weinig huishoudens afhankelijk zijn van analoge etherontvangst. De meeste huishoudens in Nederland ontvangen televisie via de kabel.

De Commissie heeft in het kader van haar advies, onderzoeksbureau Intomart laten onderzoeken welke en hoeveel huishoudens door de omschakeling mogelijk worden getroffen. Dit onderzoek is eind 2004 geactualiseerd. Uit het onderzoek blijkt dat het aantal huishoudens dat gebruik maakt van analoge ether in hoog tempo afneemt. Het totale aantal huishoudens dat in 2002 nog gebruik maakte van analoge ether is eind 2004 meer dan gehalveerd van 520.000 tot 243.000. Van deze 243.000 huishoudens maken bijna 50.000 huishoudens tevens gebruik van ontvangst via de kabel of satelliet.

Tabel 1. Analoge ontvangst publieke omroep⁴

Categorie analoge ontvangst		2002	2004
	<i>Uitsluitend huisontvangst</i>		
I.	Huishoudens <i>zonder</i> de mogelijkheid van een kabelaansluiting (afgelegen woningen), met uitsluitend analoge ontvangst.	62.800	35.300
II.	Huishoudens <i>met</i> de mogelijkheid van een kabelaansluiting, met uitsluitend analoge ontvangst.	34.900	42.300
III.	Huishoudens met analoge ontvangst naast kabel of schotelontvangst (voor tweede of derde toestel)	202.300	49.400
	<i>Ontvangst buiten vast huisadres</i>		
IV.	Buitenshuis gebruik van analoge uitzendingen (recreanten)	216.300	112.800
V.	Binnenvaartschippers met analoge ontvangst (schatting)	1.000-2.000	1.000-2.000
VI.	Kermisondernemers (schatting)	1.000	1.000
Totaal aantal huishoudens met gebruik analoge ontvangst		519.300	242.800

Alternatieven voor analoge ether

De gebruikers van analoge ethertelevisie moeten te zijner tijd kiezen voor een alternatief. De leden Atsma en Bakker⁵ hebben in dat kader moties ingediend die tot strekking hebben te garanderen dat er voor alle huishoudens gelijkwaardige, toegankelijke en betaalbare alternatieven zijn alvorens de analoge etherverspreiding te beëindigen. Er zijn drie alternatieven beschikbaar: satelliet, kabel en,

⁴ Bron: rapport Commissie 'Switch-off', gebaseerd op gegevens uit het Intomart onderzoek, geactualiseerd met Intomart onderzoek april 2005.

⁵ (Tweede Kamer 2004-2005, 29800 VIII, nr. 88 en Tweede Kamer 2005-2006, 30300, 44)

alleen in de Randstad, digitale ethertelevisie. Voor alle alternatieven geldt dat er kosten aan verbonden zijn. Digitale ethertelevisie is vooralsnog niet in het gehele land beschikbaar.

Conclusie

Gelet op het kunnen aanbieden van een betaalbaar alternatief voor de huidige analoge uitzendingen en het feit dat een zorgvuldige communicatie naar de burgers noodzakelijk is, zijn wij van mening dat de voorgenomen omschakeling naar digitale ethertelevisie per 1 januari 2006 niet verantwoord is. Voor het eind van dit jaar zullen wij de Kamer nader informeren over het tijdpad van de omschakeling en de mogelijkheden die dan gerealiseerd kunnen worden voor alternatieve digitale etherontvangst.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

mr. Medy C. van der Laan

De minister van Economische Zaken,

mr. L.J. Brinkhorst